

Profielwerkstuk

6 VWO 2023/2024

Instructieboekje voor leerlingen

Beoordelingsmodellen (zie aparte bijlage 4)

TIJDPAD PROFIELWERKSTUK SCHOOLJAAR 2023-2024

Maandag 5 juni:	Introductie en lezing Radboud Universiteit
- 11.50 tot 12.35 uur:	intro PWS door JaLu / WisH in 136
- 13.00 tot 14.00 uur:	lezing door de Radboud Universiteit in lokaal 136
- 14.00 tot 14.30 uur:	gezamenlijke afronding in 136
Huiswerk:	aan de slag met sites en links om ideeën op te doen voor mogelijke onderwerpen voor jullie profielwerkstuk. inleveren globale onderzoeksvraag + tweetallen in het gedeelde bestand via OneDrive (deadline hiervoor is vrijdag 9 juni om 8.30 uur).
Huiswerk:	voorbereiden speeddatesessies op maandag 12 juni .
Maandag 12 juni:	Speeddates
13.30 tot 15.30 uur:	speeddate-sessies met studenten van de Radboud Universiteit over jullie onderzoeksvraag in lokaal 136 & 137
Maandag 10 juli:	inleveren Fase 1 PWS (Onderzoeksvraag & Onderzoeksopzet (Plan van Aanpak) <i>(Vrijdag 1 september: cijfers fase 1 bekend)</i>
Woensdag 30 augustus:	
11.00 tot 13.00:	werken aan PWS.
Dinsdag 14 november:	inleveren Fase 2A + 2B PWS (Proces + Conceptverslag) <i>(Vrijdag 24 november: cijfers fase 2 bekend)</i>
Vrijdag 8 december:	inleveren Fase 3 PWS (eindverslag)
Dinsdag 19 december:	Fase 4, presentatie PWS vanaf 19.00 uur.
Vrijdag 22 december:	inleveren reflectieverslag
Vrijdag 26 januari:	Eindcijfer PWS bekend + eindgesprek PWS gehad.

Het profielwerkstuk:

Dit boekje gaat over de verschillende fasen bij het maken van een profielwerkstuk, het bijhouden van een logboek (**zie voorbeeld bijlage 3**), de mogelijke presentatievormen, de begeleiding en de beoordeling.

Met het maken van het profielwerkstuk (PWS) leg je als leerling een meesterproef af, waarmee je als het ware de middelbare school afrondt en laat je zien dat je klaar bent voor het vervolgonderwijs (Universiteit / HBO). Je zult eerder geleerde kennis, inzicht en vaardigheden gaan toepassen bij het maken van dit meesterwerkstuk.

Bij de vaardigheden moet je denken aan vakinhoudelijke vaardigheden en algemene vaardigheden, zoals informatievaardigheden, onderzoeksvaardigheden en presentatievaardigheden.

Bij het profielwerkstuk gaat het dus niet alleen om het werkstuk zelf dat uiteindelijk wordt ingeleverd, maar ook om het hele proces van het maken en het presenteren van het werkstuk! Dat zal dan ook in de beoordeling worden meegenomen.

De afgelopen jaren heb je al de nodige ervaring opgedaan met het maken van praktische opdrachten. De genoemde vaardigheden heb je dus al enigszins geoefend. Het profielwerkstuk is te beschouwen als een uitgebreide praktische opdracht voor een of twee vakken, bij voorkeur uit je profiel.

Het PWS is in de meeste gevallen een open onderzoeksoopdracht.

Te denken valt aan:

- Natuurwetenschappelijk onderzoek: denk hierbij aan een experimenteel onderzoek, aangevuld met literatuuronderzoek. Het eindproduct zou een technisch ontwerp of een zelfgebouwde meetopstelling kunnen zijn.
- Sociaalwetenschappelijk onderzoek: denk bijvoorbeeld aan interviewen, enquêteren, archiefonderzoek bij geschiedenis en veldwerk bij aardrijkskunde.
- Literatuuronderzoek: dit is mogelijk voor het vak Nederlands, maar ook bij de vreemde talen.
- Creatief ontwerp: denk bijvoorbeeld aan een choreografie, een compositie, een toneelvoorstelling en een audio-, video, of multimediale computerpresentatie.
- Raadpleeg ook eens de sites van PUC Humanities (Radboud Universiteit Nijmegen) of Kennisnet.

Eisen PWS: het profielwerkstuk heeft betrekking op één vak of meer vakken. Het vak waarop het betrekking heeft maakt onderdeel uit van het totale examenpakket van jullie. Er moet ten minste één groot vak (400 SLU) betrokken zijn. Meer informatie vind je op de volgende website: <https://www.examenblad.nl/onderwerp/profielwerkstuk-havo-en-vwo/2023/vwo#par1>

Studielast: de studielast bedraagt 80 klokuren per leerling en we gaan uit van ongeveer 16 weken. Dit betekent 5 klokuren per week. Deze uren moet je in jouw logboek verantwoorden. Zorg voor een goede spreiding over de weken.

Begeleiding: jouw begeleider is coach en procesbewaker, maar het initiatief ligt altijd bij jou. De afspraken die jij met jouw begeleider maakt leg je vast in je logboek.

Beoordeling: het cijfer voor je PWS maakt onderdeel uit van het combinatiecijfer. Dit combinatiecijfer bestaat uit het rekenkundige gemiddelde van de afgeronde cijfers voor de vakken maatschappijleer, CKV en het PWS. Dit eindexamencijfer telt mee in de compensatieregeling.

Het eindcijfer voor je PWS komt als volgt tot stand: (**zie bijlage 4**)

Bestudeer bijlage 4 grondig, zodat je weet waaraan je moet voldoen en waarop je beoordeeld wordt.

- Fase 1A + 1B (Procesbeoordeling)
= 15% van het totaalcijfer.
- Fase 2A + 2B (Procesbeoordeling + conceptverslagbeoordeling)
= 30% van het totaalcijfer.
- Fase 3 (Beoordeling eindverslag)
= 30% van het totaalcijfer
- Fase 4A + 4B (Beoordeling presentatie, poster & reflectieverslag)
= 25% van het totaalcijfer

Bij het overschrijden van de genoemde deadlines wordt artikel 3.2.3 van het PTA reglement toegepast.

Logboek: het is belangrijk dat je zorgvuldig je logboek bijhoudt. Hierin schrijf je wat je wanneer hebt gedaan, hoeveel tijd je hebt besteed aan je PWS en de afspraken met je medeleerling en begeleider. Het logboek is voor jezelf, maar ook voor je begeleider, zodat hij nog beter in staat is jou te begeleiden, bij te sturen en te beoordelen.

Het traject van jouw profielwerkstuk

Maandag 5 juni en maandag 12 juni: lezingen & speeddate + vervolg (zie blz 2)

Maandag 10 juli: inleveren Fase 1 PWS

Inleveren van het definitieve plan van aanpak: hierin vermeld je niet alleen hoofdvragen en deelvragen, maar noteer je ook informatiebronnen, de te plannen afspraken en experimenten etc. en een tijdschema met een taakverdeling.

Bij natuurwetenschappelijk onderzoek hoort het opstellen van een hypothese.

In **bijlage 1** vind je tips voor het formuleren van hoofd- en deelvragen.

In **bijlage 2** vind je een voorbeeld van een Plan van Aanpak.

Zorg voor variatie in de informatiebronnen. Gebruik niet alleen het internet, maar raadpleeg o.a. ook studieboeken, kranten en tijdschriften.

Woensdag 30 augustus: werkmiddag PWS

Dinsdag 14 november: inleveren Fase 2A + 2B PWS

Het conceptwerkstuk is de eerste, ruwe versie van het werkstuk. Uit de informatiebronnen heb je de benodigde gegevens gehaald waarmee je tot beantwoording van de deelvragen en de uiteindelijke hoofdvraag komt. Je houdt tijdens het schrijfproces je begeleider op de hoogte. Denk eraan dat je het logboek bijhoudt. Vermeld afspraken, hoeveel tijd je eraan besteed hebt, welke problemen je bent tegengekomen etc.

Vrijdag 8 december: inleveren Fase 3 PWS

In het uiteindelijke PWS neem je uiteraard een voorwoord, inhoudsopgave en inleiding op. Nummer ook de tabellen en grafieken en vermeld daarbij de bronnen. Natuurlijk moet je

ook de bronnen vermelden van geraadpleegde webpagina's, artikelen, boeken en interviews. Deze bronnenlijst neem je achterin je werkstuk op. Het is de bedoeling dat je de pagina's nummert.

Dinsdag 19 december: presentatie PWS

In overleg met je begeleider werk je jouw presentatie uit. Deze presentatie vindt plaats in de aula. Het publiek bestaat uit jouw medeleerlingen, leerlingen uit 5 VWO, ouders en begeleiders.

Je presenteert jouw PWS op een marktplein met een poster. Tevens geven jullie in de aula met een 1-minuut pitchfilmpje (motivatie keuze, onderzoeksvraag, hypothese, conclusie) een presentatie op het podium van 5 minuten.

Vrijdag 22 december: Inleveren reflectieverslag

Na de presentatie schrijf je een reflectieverslag (**zie bijlage 5**)

Vrijdag 26 januari: definitief cijfer PWS bekend bij leerling en afdelingsleiding.

Bijlagen

Bijlage 1 - Hoofd- en deelvragen: hoe doe je dat?

Een scherp geformuleerde en goed afgebakende onderzoeksvraag is een noodzakelijke voorwaarde om het profielwerkstuk tot een goed einde te brengen. Het motto luidt: inperken en afbakenen.

Hoe specifieker je het probleem kunt formuleren hoe sneller en gemakkelijker je doelgericht aan het werk kunt gaan.

VOORBEELD onderzoeksvraag

Bijvoorbeeld de brede vraag "Hoe is het gesteld met de gezondheidszorg in Afrika?" geeft je zo ontzettend veel ruimte dat je niet weet waar je moet beginnen. Veel specifieker kun je bijv. de vraag stellen: "Wat is het effect van het Aidspreventieprogramma in en rond Johannesburg op de toename van AIDS patiënten in de afgelopen 3 jaar?". Met de laatste vraag heb je gelijk al veel aanknopingspunten om de juiste deelvragen te kunnen stellen.

Je onderwerp is dus niet breed en vaag maar heel goed afgebakend en zeer specifiek en bovendien heb je er persoonlijk interesse in. In de inleiding van het PWS kun je verantwoorden of toelichten waarom je bepaalde keuzes hebt gemaakt bij het afbakenen van je onderwerp.

Er zijn verschillende soorten onderzoeksvragen:

- beschrijvende of beeldvormende: op basis van onderzoek beschrijf je een situatie of een persoon (LET OP: slechts toegestaan indien er verbanden boven tafel komen die niet voor de hand liggend of eerder onderzocht zijn) Bij dit soort onderzoeksvragen moet je van tevoren goed weten of er voldoende goede, vernieuwende informatie beschikbaar is.
- vergelijkende: je probeert overeenkomsten en/of verschillen boven tafel te krijgen. Met deze vergelijking moet een duidelijk doel gediend zijn.
- verklarende: je zoekt antwoord op de vraag: 'Hoe komt het dat ...'.
- voorspellende: je onderzoekt hoe iets in de toekomst zal zijn.
- probleemoplossende of regelgevende: je probeert op basis van onderzoek een probleem op te lossen, althans hier een bijdrage aan te leveren.

VOORBEELDEN van verschillende soorten ONDERZOEKSVRAGEN

Beschrijvend / beeldvormend: "Hoe kan het Aidspreventieprogramma rond Johannesburg verbeterd worden op basis van de informatie uit het pas verschenen rapport van het Aidsfonds?"

Vergelijkend: "Wat is het verschil in effectiviteit tussen de Aidspreventieprogramma's in Johannesburg en in Moskou?"

Verklarend: "Hoe is het te verklaren dat de effectiviteit van het Aidspreventieprogramma in Moskou twee keer zo hoog is als dat in Johannesburg?"

Voorspellend: "In hoeverre is het op basis van de resultaten van het Aidspreventieprogramma in Moskou en in Johannesburg te verwachten dat het invoeren van een dergelijk programma in Rio de Janeiro een soortgelijk effect teweeg zal brengen?"

Probleemoplossend / regelgevend: "Wat zijn, naast het bestaande Aidspreventieprogramma, mogelijke bijdragen tot oplossing van de Aidsproblematiek in Johannesburg?"

Vaak is een onderzoeksvraag opgedeeld in een aantal deelvragen, waarmee je het onderzoek verdeelt in kleinere stappen. De zin van het stellen van deelvragen en het beantwoorden hiervan is dat je voor jezelf een duidelijke lijn aan kunt geven hoe je het onderzoek gaat uitvoeren en wat je aan informatie moet verzamelen om uiteindelijk de

hoofdvraag te kunnen beantwoorden. Je maakt het daardoor voor jezelf makkelijk om de structuur in het PWS aan te brengen en doelgericht te werk te kunnen gaan. Zo kunnen de afzonderlijke deelvragen en de beantwoording hiervan de hoofdstukken zijn in je PWS. Kortom, je krijgt daarmee beter zicht op de haalbaarheid en je vergroot de kans dat je alle kanten van de onderzoeksvraag belicht. Uiteindelijk vergroot het ook het gemak waarmee de lezer jouw PWS kan volgen en begrijpen.

VOORBEELD deelvragen

Deelvraag 1. Wat was het kernprobleem met AIDS in en rond Johannesburg waardoor een AIDS preventieprogramma noodzakelijk was?
 Deelvraag 2 Wat is de kern van het AIDS preventieprogramma
 Deelvraag 3 Hoe is de situatie per jaar veranderd als gevolg van AIDS preventieprogramma
 Deelvraag 4 etc.

Met de onderzoeksvraag en deelvragen maak je duidelijk wat je wel en vooral ook wat je niet aan de orde stelt. Wanneer je goed hebt nagedacht over de onderzoeksvraag, word je minder snel verleid zijpaden te gaan bewandelen. Daarnaast kun je uit beschikbare informatie het bruikbare beter selecteren. Bovendien kun je met een duidelijke onderzoeksvraag beter conclusies formuleren.

In een onderzoeksvraag en de deelvragen wordt gevraagd naar het

- wie,
- wat,
- waar,
- welke,
- wanneer,
- hoe,
- waarom,
- enzovoort.

Hieronder volgt een aantal vragen die je kunt stellen:

<i>Wat is de gangbare definitie?</i>	<i>Waarop lijkt het?</i>
<i>Welke kenmerken heeft het?</i>	<i>Waaraan is het tegengesteld?</i>
<i>Waaruit bestaat het?</i>	<i>Wanneer is het begonnen of geëindigd?</i>
<i>Welke soorten of onderdelen zijn er te onderscheiden?</i>	<i>Waar komt het vandaan?</i>
<i>Waar toe behoort het?</i>	<i>Waar gaat het naartoe?</i>
<i>Waar is het een onderdeel van?</i>	<i>Hoe ontstaat het of hoe is het ontstaan?</i>
<i>Hoe gebeurt het?</i>	<i>Welke waarde heeft het?</i>
<i>Welke voorwaarden of omstandigheden maken het mogelijk?</i>	<i>Wat zijn de voordelen?</i>
<i>Welke maatregelen vereist het?</i>	<i>Wat zijn de nadelen?</i>
<i>Welke gevolgen heeft het?</i>	<i>Welke argumenten voor of tegen zijn aan te voeren?</i>
<i>Welke methode wordt ervoor gebruikt?</i>	<i>Hoe ontwikkelt het zich?</i>
<i>Welk doel dient het?</i>	<i>Wie of wat doet het?</i>
	<i>Wie of wat is erbij betrokken?</i>

Onderzoek verrast. Dingen zijn anders dan ze op het eerste gezicht lijken. Wanneer je iets gaat onderzoeken, formuleer je vooraf welke uitkomsten je verwacht. Dit heet het formuleren van een hypothese.

VOORBEELD hypothese

In het geval van het onderzoek naar het AIDS preventieprogramma zou je hypothese kunnen zijn: "Gezien de gedegen voorbereiding, het ruime budget en de personele inzet is te verwachten dat het AIDS preventieprogramma de afgelopen drie jaar rond Johannesburg een positief effect gehad heeft op het aantal nieuwe gevallen van de ziekte en dat de kennis die de mensen hebben van de ziekte is toegenomen waardoor vooroordelen zijn verminderd."

Al lezende of tijdens het maken van een ontwerp of het opstellen van een proefopstelling kun je tot de ontdekking komen dat je de onderzoeksvraag moet aanpassen. Dat moet je dan zeker doen! Doe dat wel altijd in overleg met je begeleider.

Bijlage 2 - voorbeeld van een plan van aanpak

PLAN VAN AANPAK			
NAMEN:			
BEGELEIDER:			
ONDERWERP:			
Onderzoeksplan			
Hoofdvraag / probleemstelling/ onderzoeksvraag			
Deelvragen	- - -		
Hypothesen Verwachtingen			
Werkwijze Methode			
Informatiebronnen Hulpmiddelen			
Presentatievorm verslag			
Presentatievorm presentatieavond			
Taakverdeling			
Tijdplan			
Activiteit	Hoe lang?	Wanneer? (maand, weeknummer, dagdeel)	Wie?

Bijlage 4 – Beoordelingsrubric PWS (Mondial College) (zie aparte bijlage)

Bijlage 5 - Het reflectieverslag

Uiterlijk 3 dagen na afloop van de presentatie lever je een reflectieverslag in bij je begeleider. Hierin blik je terug op het verloop van het profielwerkstuk en op je eigen competenties. Schrijf op minimaal 1 A4 een verslag waarin je in ieder geval de volgende punten verwerkt:

A. Het verloop van het profielwerkstuk:

- Wat ging er goed?
- Wat vond je moeilijk?
- Hoe verliep de samenwerking?
- Hoe was de begeleiding?
- Ben je zelfstandig genoeg om zo'n grote opdracht uit te voeren?
- Wat heb je geleerd?
- Zou je achteraf voor hetzelfde onderwerp, vak en partner hebben gekozen?

B. Reflectie op persoonlijke competenties.

Maak bij ieder onderdeel je keuzes duidelijk met voorbeelden uit het profielwerkstuk.

- Plannen: Ben je in staat om een goede planning te maken? Houd jij je aan afspraken? Kreeg je alles af wat je gepland had?
- Aanpak: Ben je een doener, een denker, een onderzoeker, een beslisser, een creatieveling, iemand met creatieve ideeën?
- Samenwerken: Omschrijf je rol in de samenwerking met de volgende begrippen: Kunnen organiseren, initiatief nemen, luisteren, afspraken maken, mensen helpen, overleggen.
- Toekomst: Aan welke persoonlijke eigenschappen wil je in de toekomst werken en verbeteren.

C. Geef jezelf en je partner een cijfer voor de volgende onderdelen:

Inzet: is er genoeg tijd en moeite gedaan voor het PWS ?

SLU: geef aan hoeveel uur jij en je partner in het PWS hebben gestoken.

Samenwerking: Was er genoeg overleg, werden afspraken nagekomen?

Zelfstandigheid: in hoeverre konden jullie zonder hulp?

Planning: Hadden jullie een goede planning en werd die ook gehaald?

Ideeën: van wie kwam de meeste inbreng en oplossingen?

JaLu/WisH

juni 2023